

Lausunnon antaminen kaupungin sopeuttamisohjelmasta

VAMNEUV 20.05.2024 § 31
507/00.01.06/2024

YLEISTÄ

Tässä vammaisneuvoston lausunnossa otetaan kantaa palveluverkon kiinteistöihin, palvelujen järjestämiseen ja palvelujen sisältöön, laatuun ja laajuuteen. Talouden mittava sopeutustyö käynnistyi loppuvuodesta 2023. Vuoden 2024 talousarvio sisältää nettomenojen kasvua hidastavia toimenpiteitä, mutta tavoitteeksi asetettiin, että laajempi talouden sopeutustoimenpiteiden kokonaisuus valmistuu maaliskuun loppuun mennessä. FCG Oy on avustanut kaupunkia sopeutustoimenpiteiden kokonaisuuden valmistelussa.

Kaupunginhallitus on 15.4.2024 § 138:ssä pyytänyt lausuntoa lautakunnilta, Joensuun Vesi -liikelaitoksen johtokunnalta, seudulliselta joukkoliikennejaostolta sekä henkilöstö- ja työllisyysjaostolta lausunnot talouden sopeutustyön keinovalikoimasta omaa toimialaa koskevien toimenpiteiden osalta. Lisäksi nuorisovaltuustolle sekä vanhus- ja vammaisneuvostolle annetaan mahdollisuus lausua asiasta.

Vammaisneuvosto tuo tärkeimpänä huolenaan sen, että missään sopeutusohjelman keinovalikoiman havainnoissa tai tausta-aineistossa ei ole mainittu, että sopeutustoimien osalta olisi tehty tai otettu huomioon vammaisvaikutusten arviointia. Vammaisneuvosto edellyttää, että viimeistään suunnitteluvaiheessa tai ennen toimenpiteitä tehdään vammaisvaikutusten arviointi.

Vammaisten henkilöiden oikeuksista tehty YK:n yleissopimus ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja tulivat Suomessa voimaan vuonna 2016. Yleissopimuksen tarkoituksena on taata vammaisille henkilöille täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti kaikki ihmisoikeudet ja perusvapaudet sekä edistää vammaisten henkilöiden ihmisarvon kunnioittamista.

Yleissopimuksen mukaan vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Yleissopimus korostaa siis ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä yhteiskunnan esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Yleissopimus korostaa myös vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen osallistumista heitä koskevaan päätöksentekoon. Lähde: [Microsoft Word - Vammaispoliittinen ohjelma kh 18.1.2021 official \(joensuu.fi\)](#)

Yhdenvertaisuuslain mukaan ketään ei saa syrjiä vammaisuuden tai muiden erityispiirteinen vuoksi.

Lausunto vastaa seuraaviin aihealueisiin:

PALVELUVERKKO, KIINTEISTÖT

1. Kouluverkko
2. Päiväkotiverkko
3. Liikuntapaikkaverkosto

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

4. Aluepalvelut- kadut, puistot, liikuntapaikat, toimitilat
5. Liikuntapalvelujen maksujen korottaminen
6. Katujen ja puistojen hoito ja kunnossapito

PALVELUJEN SISÄLTÖ, LAATU JA LAAJUUS

7. Joukkoliikenteen kehittäminen

8. Sinkkolan kotieläinpiha
9. Kansalaisopiston palvelut
10. Kirjaston aukioloajat
11. Luottamushenkilöorganisaatio

PALVELUVERKKO JA KIINTEISTÖT

Vammaisneuvoston näkökulmasta sopeutustyön keinovalikoiman palveluverkko-osiossa käsitellyt koulu-, päiväkot-, ja liikuntaverkostolinjaukset tulevat vaikuttamaan vammaisten lasten, nuorten ja heidän perheidensä elämään ja liikuntaverkkolinjaukset kaiken ikäisiin.

Vammaisneuvosto toteaa, että Joensuun lähipalveluverkko ei tulevaisuudessa ole kaikkien yhdenvertaisesti saavutettavissa, mikäli sopeutussuunnitelmat toteutuvat esitetyn mukaisesti. Lisäksi esitetyt toimenpiteet, tulevat ne lisäämään erityislasten ja -nuorten päivittäistä kuormitusta pidentyvien matkojen vuoksi. Vammaisneuvosto on huolissaan myös mahdollisista sivuvaikutuksista, kuten mahdollisesta koulukiusaamisen lisääntymisestä, yksinäisyydestä ja sosiaalisten suhteiden rapautumisesta tilanteissa, jossa lapsi tai nuori joutuu siirtymään koulusta toiseen kauas kotoaan.

Mikäli sopeutustoimet toteutuvat tulee huomioida kouluissa, päiväkodeissa ja liikuntapaikoilla saavutettavuus ja esteettömyys sekä turvallisuus.

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN

Palvelujen taso ei tule heikentyä. Vammaiset ihmiset joutuvat käyttämään arjessaan erilaisia apuvälineitä ja palveluita, jolloin infran tulee olla vähintään nykyisellä hoidon tasolla huomioiden vammaiset henkilöt, liikuttiinpa kaduilla, teillä tai puistoissa.

Vammaisneuvosto pitää huolestuttavana, mikäli liikuntapalvelujen maksut nousevat hallitsemattomasti. Liikunta on monelle vammaiselle arjen pelastaja ja vertaistuen kannalta todella tärkeää. Myöskään vammaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä ei saa heikentää.

PALVELUJEN SISÄLTÖ, LAATU JA LAAJUUS

Joensuun kaupungin tavoitteena on: "Kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali jo vuonna 2025. Ilmasto-ohjelman päämäärän mukaan kaupunki, asukkaat, yritykset ja muut paikalliset toimijat vähentävät yhdessä 60 prosenttia Joensuun alueen kasvihuonepäästöjä tavoitevuoteen mennessä. Loput 40 prosenttia päästöistä sidotaan hiilinieluihin tai kompensoidaan."

Julkiseen liikenteeseen tulee enemminkin investoida kuin leikata, jotta useammat vammaiset henkilöt voivat tasavertaisesti käyttää joukkoliikenteen palveluja. Joukkoliikenne on ekologinen vaihtoehto ja siihen panostamalla saadaan lisää käyttäjiä. Saavutettava ja esteetön joukkoliikenne mahdollistaa ja huomioi digitalisaation, jossa eri vammaisryhmät on otettu huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Sinkkolan kotieläinpiha, kansalaisopiston ja kirjaston palvelut ovat vammaisillekin arjen hyvinvointia tuottavia palveluita, jotka tulee olla saavutettavissa edullisesti. Näistä palveluista hyötyy kaikki kuntalaiset. Opiskelu ja kulttuuri kuuluvat kaikille.

Mikäli toimielinten kokousmääriä vähennetään, kokousajat tulevat pitenemään, kokoukset ovat raskaampia ja asioihin reagoiminen hankaloituu. Jokaisella vaikuttamistoimielimellä on tehtävänsä, joiden laatu vaarantuu, mikäli kokousmäärät vähenevät.

Ehdotus:

Vammaisneuvosto antaa edellä kirjoitetun lausuntona talouden sopeutustyön keinovalikoimasta toimenpiteiden osalta ja pyytää huomioimaan seuraavat asiat

1. vammaisten henkilöiden oikeuksista tehtyä YK:n yleissopimusta ja yhdenvertaisuuslakia tulee noudattaa
2. vammaisvaikutusten arviointi tulee tehdä ennen päätöksentekoa
3. kaikissa sopeuttamistoimien keinovalikoimassa tulee huomioida aina kuntalaisen, ja myös vammaisen saavutettavuus ja esteettömyys sekä turvallisuus.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.